

130. Vos ex patre diabolo estis. Haecenus obscure Christus de eorum parente egit supra vers. 38. & 41. Nunc verò ex eorum impudicitia, ac malevolentia maximè manifestata, eis dicit eorum parentem, nec esse Deum, nec Abraham, sed Diabolum, cum eius suggestionem, ac nutum sequantur; seu, ut ait D. Epiphanius, hæres. 38. ex patre Diabolo, non natura, sed imitatione. D. Ambrosius lib. 4. in Lucam: Non carnis successione, sed criminis. Cum apertis inimicis apertè agendum est. Tertullianus lib. de carne Christi cap. 17. Auctor. qq. noui, & veteris testamenti. apud D. Augustinum. quæst. 98. Per Diabolum intelligunt Cain, qui fratrem suum Abelem occidit. D. Epiphanius, hæres. 38. & 40. Iudam proditorem interpretatur, nam Ioan. 6. num. 70. Diabolus vocatur. At ex consequentibus satis apertè constat, quod per Diabolum in præsentem intelligatur princeps Dæmonum, qui primus Angelorum peccauit, aliisque fuit peccandi auctor. Et desideria, seu ut alij legunt (concupiscentias, seu cupiditates) Patris vestri, vultis facere. Causam assignat, cur eos Diaboli filios dicit, nam eius nutum, ac suggestionem in omnibus sequuntur. D. Chrysostomus. homil. 53. Non dixit, ait, opera, sed desideria eius facitis. Potentia suis terminis determinatur; ac desiderium vagabunde, multa, & etiam impossibilia fingit; Tanta est hominum malitia, ut quod Diabolus audenter desiderando venit, homo peruenire operando præsumat; & ad id, quod Diabolus aliquando non executione, sed desiderio machinatur, homo festinanter operando se extendat: aliter explicat Caeteranus. In quo, ait, ostendit eos obsequentissimos filios Diaboli, utpote, qui non expectant præcepta Patris, sed spontanei sunt ad implendam desiderium Patris.

131. Ille homicida est ab initio; scilicet mundi, nam eodem die, quo Adamus creatus est, eumque ad peccatum prouocauit, eademque die ipsum, omnesque eius posteros occidit. Et in veritate non stetit. In integritate, ac rectitudine morum, ac præceptorum Dei. Ita D. Chrysostomus. homil. 54. S. Leo, ferm. 10. de Quadrag. Beda, D. Augustinus. S. Thomas, Euthymius. In recta via, ait, non quiescit; Lyranus in obedientia ad Deum; Caeteranus. in veritate fidei. D. verò Irenæus lib. 5. cap. 22. & 23. Toletus, Lucas Burg. pro veritate intelligunt veritatem, quæ mendacio opponitur, id est, ab initio non fuit verax, sed mendax, nam mentiendo hominem decepit, hæc tamen sententia ex prima sequitur, quia non stetit in lege Dei, inde in mendacium deflexit. Non stetit. Ex hoc colligit D. Augustinus. lib. 11. de ciuit. Dei. cap. 14. Diabolum in gratia conditum fuisse, nam his verbis apertè mutatio in deterius significatur. Quia non est veritas in eo. Illud, quia, ut ait D. Augustinus. lib. 11. de ciuitat. cap. 14. assignat causam, quare in veritate non steterit; quia ex eo quod peccare cepit, nulla in eo est veritas tam motum, quam etiam veracitas, quæ maximè propriè hinc significatur, quæ est studiosa virtus dicendæ veritatis, nunquam enim amat dicere verum, omnino alienus est à veritate, quantus enim ipse est, totus mendax est, & si diabolus aliquando aliquod verum dicit, totum illud, ut notat D. Thomas 1. part. quæst. 64. art. 2. ad 6. in mendacium, fallaciam, ac deceptionem, & damnum dirigit, & ordinat.

123. Cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur. In hoc sensu fere conueniunt Patres

mbros. Tertullian. August. Epiphanius. Chrysost. Leo. Beda. August. D. Thom. Euthym. Iren. Tolet. Luc. Burg. Lyran. Caeteran. August. D. Thom.

D. Chrysost. D. August. Origen Leont. Beda, Rupertus, D. Thomas, D. Bonauentura. Ex propriis loquitur, hoc est ex sua propria malitia, ex suaque propria fictione, ac inuentione, ex suoque intimo affectu homines perdendi, illud loquitur, & dicit; Diabolus enim extitit primus mendacij auctor, primusque fuit, quid illud inuenit, ac in orbem introduxit. Sicque ait Chrysostomus. Mendacio primus usus est; Euthym. Theophylact. Homines mendacio uti, quasi re aliena videntur: Diabolus autem, quando mendacio utitur, re propria utitur. Ipse enim illius est inuentor. Quia mendax est. Totus enim inclinatione, affectu, usu, ac officio mendacis est applicatus, mendacisque delectatur. Et pater eius; scilicet mendacij; vt clarius habet Syriacus. Et pater ipsius mendacij. Quod subintelligitur in nomine mendax, dicitur autem diabolus pater mendacij, quia ipsius est fabricator, sicut figulus ex luto format vasa testacea: sic & diabolus est pater, & figulus mendacij, vel quia ipse fuit illius inuentor, sicut primi artium inuentores illarum dicuntur Patres. Sic Iabel dicitur Pater habitantium in tentoriis. Genes. 4. num. 20. Sic eius frater Tubal nuncupatur. Pater canentium cithara, & organo. Ibidem num. 21. D. Augustinus tract. 42. Diaboli lapsus, ait, genuit quasi filium mendacium. Nam tu forte mendax es, quia mendacium loqueris; sed non es pater eius, quia à Diabolo accepisti. Ille vero quia non aliunde accepit mendacium, quo mendacio tanquam veneno serpens hominem occideret, pater est mendacij.

Ego autem si veritatem dico. Opponitque se IESVS Diabolo; & idem valet, ac si Dominus loqueretur, ait Euthymius. Si mendacium dicerem, crederitis vique mihi, tanquam id dicenti, quod proprium est Patris vestri: quia autem doceo veritatem, non crederitis mihi utpote alienum ab eo docenti. De quo plura cap. sequenti.

QUESTIO XV.

Quare Diabolus dicitur homicida ab initio?

DE homicidio spirituali, vel corporali sententia interpretati potest. De spirituali homicidio hanc sententiam intelligunt D. Augustinus. lib. 2. contra Pelag. cap. 13. & in præsentem D. Hieronymus. in cap. 24. Iob, & hic D. Chrysostomus, Theophylactus, Beda, D. Thomas, Albertus Magnus, D. Bonauent. Diabolus enim ab initio, ac exordio mundi homini inuidens, eodem die, quo creatus est, primos parentes occidit, eosque ad peccandum induxit.

Secundò. Alij de morte corporali explicant. Primò Rupertus de odio, quod habuit Diabolus in filium Dei ab initio, ut eius homicidium per Iudæos exequeretur. Mox, ait, ut contra Dei filium, qui solus similitudo Patris est, superbo tumescens odio, dixit in corde suo: similis ero altissimo; quoniam odium illud per manus Iudeorum consummandum erat: iam tunc in conspectu Patris, & ipsius, qui hæc loquitur, filij homicida erat. Coacta nimis est interpretatio, non enim ab initio diabolus Dei filium occidit, nisi sic intelligas, quòd voluntas pro opere reputatur.

Aliter verò Theodorus Heracleen. in catena

Chrysost. Augustin. Origenes. Leontius. Beda. Rupertus. D. Thom. Bonauent. Euthym. Theoph. Genes. 4. August. 133. Euthym. 134. August. Hieron. Chrysost. Theophyl. Beda. D. Thom. Bonauent. 135. Rupert. Voluntas pro opere. 136. Græca

Græca, Euthym. D. Hilar. citandus Maldonat. Lucas Burgens. de morte corporali etiam verba Christi intelligunt; quia Diabolus primis parentibus per peccatum; deinde vniuerso generi humano causa extitit, ut etiam corpore morerentur, sicque hoc prauò suo studio semper homines ab initio ad homicidium instigauit. Citatus Theodorus. Ille primus, ait, decipienda per eius prauaricationem totum genus humanum fecit obnoxium: Ille Cainum ad fratricidium armauit: Ille generosum sanguinem iustorum, per impios effundendi curauit, cuius ipsi malitiam imitari insidias Domino struebant. Hæc sententia explicata de morte corporali inde mihi probabilior. Desideria patris vestri vultis facere. Quibus verbis Christus Dominus denotat, quod Iudæi desiderium Diaboli exequentes ipsum volebant occidere, non spiritualiter, sed corporaliter, ergo cum ad hoc dicat Diabolum homicidium ab initio, non de spirituali, sed corporali homicidio intelligendus est.

Tertiò. D. Hilarius lib. contra Arrium. Hæc, ille, ait, pater tuus artifex humanarum mortuum docuit, iugulare sine gladio: persequi sine infamia, odisse sine suspitione, mentiri sine intelligentia, profiteri sine fide, blandiri sine bonitate, agere quod velis, nec manifestare que velis. Cum in exordio mundi Diabolus loquitur Eux: Eritis sicut dij. Mortem in omne genus humanum induxit. Sed quibus armis tantam desolationem inuexit, exercitum copioso comparato, lancea, gladio, armisue? Minimè: sed blanditijs, dum enim plausibiliter, ac amica verba protulit, totum genus humanum morte astrinxit, potentiores ad pendendum inueniuntur blanditiæ quàm omne armatum robur.

Quartò. Iterum expendo moraliter citata Rupertus verba: Superbo tumescens odio dixit in corde suo, similis ero altissimo, iam tunc in conspectu patris, & ipsius, qui hæc loquitur filij, homicida erat. Dicitur Diabolus à Christo Domino homicida ab initio, & tamen si eius primam vocem consideres, nullius sanguinis effusionem importare videtur: Ecce prima Diaboli vos apud Isai. 14. n. 13. Dicebas in corde tuo: in celum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis. Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo. In hac voce nec leuiter homicidium videtur insinuari, quomodo ergo homicida ab initio, eo ipso, quod ascensiones cogitabat in corde suo, thronumque obtinere affectabat, ac altissimi similitudine nitere ambiebat? iam inde homicidium meditabatur, cum enim ambitio creatum pectus ingreditur, iam ex ipsa tanquam à radice homicidium, ac aliorum interitus pullulat, ut affectuosis suis opratis faginetur. De Absalon mortem patris machinante ob imperium. 2. Reg. 15. num. 10. sic ait D. Chrysostomus in Psalm. 7. ad eius initium. Amor principatus, omnem eiecit paternam reuerentiam; & ut homo, fera esset, effecit.

Magnam deuastationem indicens Deus Ierusalem, ait; Gladius, gladius exacutus est; & limatus: ut cadat victimas; exacutus est: ut splendet, limatus est. Ezechiel. 21. num. 9. Maximè terribilis, ac ad necem promptissimus describitur gladius à Propheta, vt notat D. Hieronymus. Theodoretus, ac communiter Commentatores, & ideo non semel, sed geminatè dicitur gladius, quia ita erat vnus, vt efficacitate esset multiplex, &

Græc. Euthym. Hilar. Maldonatus. Burgens. Probabilior sententia. 107. Hilar. Blanditia potentiores ad pendendum quàm robur exercitibus. 138. Rupert. Isai. 14. Ambitio crudelissima ad mortem instigandam. Chrysost. 139. Ezech. 21. Hieron. Theodoret.

ad hoc maximè exprimendum, dicitur quod gladius erat exacutus, & limatus, sed ad quid insuper additur, quod splendore niterebat? ut splendet, limatus est; nil maius sanè dici potuit ad exaggerandam gladij crudelitatem, ad cunctosque homines perterrefaciendos, exacutus, & limatus est gladius, vt splendet, ipsa splendoris ambitio vehementiorem, ac penetrabiliorem reddet gladium ad vniuersorum occisionem, quàm quæcumque artificis acutio, & elimatio, ambitio enim super omnem humanam artem instrumentum præparat, & aptum efficit ad necem; Petrus Damianus lib. 1. Epistol. 20. ad Cadaloum Episcopum multa ambitione inflammatum sic scribit. Cur autem duo hæc iste gladius habeat, hoc est, vt limatus sit, & acutus, secutus exponit: vt cadat, inquit, victimas, exacutus est, vt splendet limatus est: Nōne videntur in re ista congruere, qui videlicet, vt solus valeat dignitate splendere, totum regnum laboras in prælium, velut occisionis victimas congregare.

CAPVT XVII.

Veritas prædicatur.

Ioan. 8. n. 46. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi.

VERSIONES.

D. Athan. lib. Quis ex vobis conuincet de commun. me de peccato? essent. Patr. Fil. & Spir. sanct. Haymon. Episc. Quis ex vobis ostendet me de peccato? in homil. Simon. Cassian. Arguet me de quocumque peccato. lib. 11. c. 40. Arias, Pagn. Quis ex vobis arguit me de peccato? propter quod si veritatem dico. Vat. ab. in schol. Quis ex vobis redarguit me de peccato? Græcus. Si ergo veritatem.

EXPOSITIO I.

ROSEQVITVR Christus Dominus suum sermonem; & ait Iudæis, cum quibus loquebatur. Quia ex vobis? Origenes tom. 15. in Ioan. existimat quod Christus hic habet sermonem cum Iudæis, qui crediderunt in eum. Hoc cap. 8. Ioan. 30. tamen, vt mihi est probabilis, & dixi superiori cap. ad vers. 40. loquebatur Dominus cum omnibus Iudæis, qui aderant, & etiam cum omni genere Iudæorum, imò vt vult ipse Origenes citatus, verba hic habent

Ambitio splendoris crudelis. Damian.

140. Origenes.